

plures actiones ad unum effectum. Tertio modo quando effectus non est unus simpliciter, sed unus subiecto, sicut vulnus adustum: & ideo actiones causantes sunt diversae simpliciter, conveniunt tamen in supposito, scilicet incisio, & adustio: & a diversis formis per essentiam causantur, scilicet ab acumine ferri, & a caliditate. Quarto modo, quando duae actiones sunt diversorum agentium ordinarum, quorum unum movet aliud, & unum est instrumentum alterius. Et hi duo ultimi modi sunt in Christo, secundum quod diversae ejus actiones ad idem opus operatum terminabantur.

ARTICULUS II.

Utrum Christus potuerit mereri.

III. P. quæst. xix. art. 3.

AD secundum sic proceditur. Videtur quod Christus non meruerit. Christus enim semper fuit comprehensor. Sed comprehensoris qui est in termino, non est mereri: quia meritum est via ad terminum. Ergo Christus non meruit.

2. Præterea. Non potest esse idem meritum, & præmium, sicut nec causa, & causatum. Sed actus charitatis perfectæ est præmium, quia est ipsa fruitio. Ergo cum in Christo fuerit charitas consummata, per ipsam mereri non potuit; & ita nullo modo merebatur, cum omnis meriti principium sit charitas.

3. Præterea. Anima Christi à principio suæ conceptionis fuit beata, sicut modo est. Sed modo non meretur. Ergo nec unquam mereri potuit.

4. Præterea. Quicumque meretur, merendo proficit quantum ad illud quod est merendi principium: quia charitas per meritum augetur. Sed Christi charitas augeti non potuit, nec ipse in spiritualibus bonis proficere. Ergo ipse non merebatur.

5. Præterea. Naturalibus non meremur, propter hoc quod sunt determinata ad unum. Sed liberum arbitrium in Christo erat determinatum ad bonum. Ergo ipse per liberum arbitrium mereri non potuit; & ita nullo modo, cum omne meritum sit ex libero arbitrio.

6. Præterea. Nullus meretur id quod suum est: & propter hoc apud homines filii non merentur à patribus, sed servi, quia ea quæ patris sunt, hæreditario jure competunt filio. Sed omnia quæ Patris sunt, Christi sunt, ut dicitur Matth. xxi. & Joan. xvi. Ergo ipse apud Patrem non merebatur.

7. Præterea. Nullus meretur à seipso. Sed quicumque meretur, meretur aliquid à Filio Dei. Cum ergo Christus sit Filius Dei, ipse nullo modo mereri poterat.

Sed contra. Super illud Psal. xv. *Conserva me Domine, quoniam speravi in te*: Glossa: „Ecce meritum quo servari debet:“ & loquitur de Christo. Ergo Christus aliquid meruit.

Præterea. Omnis viator habens charitatem, meretur. Sed Christus fuit hujusmodi. Ergo.

Præterea. Ubi est difficultas in operatione virtutum, ibi est meritum. Sed Christus habuit difficultatem in operibus virtuosus, non quidem ex parte animæ, sed ex parte corporis, quod affligebatur. Ergo ipse merebatur.

SOLUTIO.

Respondeo dicendum, quod in justitia duæ personæ requiruntur, scilicet faciens justitiam, & pa-

tiens justitiam. Faciens autem justitiam, reddere unicuique quod suum est, actio est propria; patientis autem justitiam actio propria est facere sibi debitum quod est ei per justitiam reddendum: & hoc proprie mereri est: unde & id quod secundum justitiam redditur, merces dicitur. Sed quia justitia reddit unicuique quod ei debetur & in bonis, & in malis; bona autem simpliciter sunt ea quæ ad vitam æternam pertinent; & mala simpliciter ea quæ ad miseriam æternam pertinent; inde est quod secundum Theologos meritum proprie dicitur respectu horum; quamvis magis proprie respectu bonorum dicatur meritum, demeritum vero respectu malorum. Ad hoc igitur quod aliquis mereatur, tria necessaria sunt, scilicet agens qui meretur, actio per quam meretur, & merces quam meretur. Et ideo ad meritum tria requiruntur. Primum est secundum comparisonem merentis ad mercedem, ut scilicet ille qui meretur, sit in statu acquirendi mercedem: & propter hoc illi qui sunt omnino in termino, nihil merentur, quia nihil acquirere possunt. Secundum est ex comparatione agentis ad actionem, ut scilicet sit dominus suæ actionis: alias per actionem suam non dignificatur ad aliquid habendum, nec laudatur: & ideo ea quæ agunt per necessitatem naturæ, vel etiam per violentiam, non merentur. Tertium est secundum comparisonem actionis ad mercedem, ut scilicet æquiparetur mercedi: non quidem secundum æqualitatem quantitatis, quia hoc requiritur in justitia commutativa, quæ consistit in emptionibus, & venditionibus; sed secundum æqualitatem proportionis, quæ requiritur in justitia distributiva, secundum quam Deus æterna præmia partitur. Actio autem proportionata ad vitam æternam est actio ex charitate facta: & ideo per eam ex condigno meretur quis ea quæ ad vitam æternam pertinent: opera autem bona quæ non sunt ex charitate facta, deficiunt ab ista proportione; & ideo per ea ex condigno non meretur quis vitam æternam, sed improprie dicitur aliquis mereri, secundum quod habent aliquam similitudinem cum operatione informatam à charitate. Et si quidem sit similitudo illa in substantia actus, & in intentione, ut cum aliquis existens in mortali peccato dat eleemosynam propter Deum; dicitur meritum congrui: si vero sit similitudo in substantia actus, & non in intentione; sic dicitur meritum interpretatum, sicut cum quis dat pauperi eleemosynam propter inanem gloriam. Et hæc tria in Christo reperiuntur: ipse enim quamvis quantum ad aliquid in termino perfectionis fuerit, scilicet quantum ad operationes animæ, quibus erat beatus, & comprehensor; tamen quantum ad aliquid defectum patiebatur eorum quæ ad gloriam pertinent, in quantum scilicet erat passibilis anima, & corpore, & in quantum erat corpore mortalis: & ideo secundum hoc erat viator in statu acquirendi. Similiter & omnis actus ejus informatus erat charitate: & iterum actus sui dominus erat per libertatem voluntatis; & ideo omni actu suo meruit.

Ad primum ergo dicendum, quod quamvis esset comprehensor quantum ad aliquid, erat etiam viator quantum ad aliquid; & sic mereri potuit.

Ad secundum dicendum, quod idem non potest esse meritum, & præmium respectu ejusdem, & secundum idem: unde ipse motus charitatis hominis Christi, in quo consistit præmium ejus quantum ad beatitudinem animæ, potest esse meritum respectu beatitudinis corporis: quod in aliis beatis non contingit, quia non sunt in statu acquirendi secundum

dum aliquid sui: & ideo nec sibi, nec aliis merentur: quia quod impetrant modo nobis, contingit ex hoc quod prius dum viverent, meruerunt ut hoc impetrarent.

Ad tertium dicendum, quod Christus est modo tantum comprehensor; tunc autem erat & viator, & comprehensor: & ideo tunc mereri potuit, nunc autem non.

Ad quartum dicendum, quod ille qui meretur, non oportet quod proficiat quantum ad rationem merendi: hoc enim accidit sibi ex hoc quod radix merendi, scilicet charitas, non est in ipsius merito: sed oportet quod omnis qui meretur, proficiat quantum ad mercedem quam meretur, ut scilicet eam sibi debitam faciat vel simpliciter, vel quantum ad aliquem modum quo sibi prius debita non erat.

Ad quintum dicendum, quod liberum arbitrium Christi non erat determinatum ad unum secundum numerum, sed ad unum secundum genus, scilicet ad bonum, quia in malum non potest; sed tamen hoc potest facere, & non facere; & hoc non excludit libertatem arbitrii, quia posse peccare nec est libertas arbitrii, nec pars libertatis, ut dicit Anselmus (in dialog. de lib. arbit. cap. i.) Et hæc quidem determinatio ex perfectione liberi arbitrii contingit, secundum quod per habitum gratiæ, & gloriæ terminatur in eo ad quod est naturaliter ordinatum, scilicet in bono: quia liberum arbitrium, quamvis in nobis se habeat ad bonum, & ad malum, non tamen est propter malum, sed propter bonum. Vel dicendum, quod si etiam esset determinatum ad unum numero, sicut ad diligendum Deum (quod non facere non potest) tamen ex hoc non amittit libertatem, aut rationem laudis, sive meriti: quia in illud non coacte, sed sponte tendit; & ita est actus sui dominus.

Ad sextum dicendum, quod Christus non meretur secundum Divinitatem, secundum quam habet quod omnia sunt sua; sed meretur secundum humanitatem, ex qua non habet quod omnia sunt sua.

Et per hoc patet solutio ad septimum: quia à Filio Dei mereamur ratione Divinitatis suæ, ex qua parte ipse non merebatur.

ARTICULUS III.

Utrum Christus ab instanti suæ conceptionis potuerit mereri.

III. P. quæst. xxxiv. art. 3.

AD tertium sic proceditur. Videtur quod Christus non potuerit mereri in instanti suæ conceptionis. Nullus enim meretur nisi agendo. Sed prius est esse rei quam ejus agere. Ergo in primo instanti conceptionis, quando Christus primo habuit esse secundum humanam naturam, non potuit mereri.

2. Præterea. Opus meritorium cum deliberatione est, cum sit ex electione liberi arbitrii, quæ sequitur consilium. Sed deliberatio, cum sit quidam motus, requirit tempus. Ergo in primo instanti conceptionis mereri non potuit.

3. Præterea. Quidquid Christus habuit in primo instanti suæ conceptionis, habuit ab alio, non à se. Sed meriti sui ipse causa fuit. Igitur in primo instanti conceptionis non meruit.

In III. Sent. Tom. III.

(1) Vulgarè: *Creavit Dominus novum.*

4. Præterea. Sicut meritum est per liberum arbitrium, ita & peccatum. Sed diabolus non potuit peccare in primo instanti suæ creationis. Ergo nec anima Christi in primo instanti creationis suæ potuit mereri. Sed primum instans conceptionis fuit primum instans creationis animæ. Ergo in illo instanti mereri non potuit.

5. Præterea. Christus quantum ad corpus, in pueritia erat similis aliis pueris. Sed alii pueri propter imbecillitatem organorum corporalium non habent perfectam imaginationem, nec usum liberi arbitrii. Per consequens ergo nec Christus; & ita tunc, ut videtur, mereri non potuit.

Sed contra. Christus in primo instanti suæ conceptionis fuit vir. Hierem. xxxi. 22. (1) *Novum faciet Dominus super terram: femina circumdabit virum.* Sed perfecti viri est mereri. Ergo Christus in primo instanti suæ conceptionis potuit mereri.

Præterea. Perfectior est anima perfecta prima & secunda perfectione, quam perfecta solum perfectione prima. Sed Christo non accrevit aliqua spiritalis perfectio. Ergo cum operatio sit perfectio secunda, & habitus perfectio prima; quandocumque habuit habitum virtutis, habuit actum ejus. Sed actu virtutis merebatur. Ergo Christus in instanti conceptionis merebatur.

SOLUTIO.

Respondeo dicendum, quod Christo debemus attribuire secundum animam, omnem perfectionem spiritualem quæ sibi potest attribui: unde cum possibile sit ipsum in primo instanti suæ conceptionis actum meritorium perfecisse, dicendum est, Christum in primo instanti suæ conceptionis meruisse. Quod enim aliqua res in primo instanti in quo est, non possit suam actionem habere, non potest contingere nisi tribus modis. Primo ex hoc quod deest sibi aliqua perfectio quæ requiritur ad agendum; sicut catulus in primo instanti suæ navitatis non potest videre, quia non habet organum videndi completum. Alio modo propter aliquod impediens extrinsecum: sicut aqua generata in aliquo loco concluso impeditur ut non possit proprio motu moveri. Tertio ex natura operationis quæ successionem habet; & tunc in primo instanti quò res est, incipit illam actionem, non tamen illa actio est in illo instanti, sed in tempore; sicut patet quod primum instans in quo ignis est ignis, quod est ultimum instans suæ generationis, est primum instans motus sui sursum; sed tamen motus ejus non est in illo instanti, quia motus successivorum est. Constat autem quod in Christo non deficiebat aliqua perfectio ex parte ipsius agentis, quæ est necessaria ad meritorium actum; & iterum nihil erat quod impedire posset; ipse etiam motus charitatis, quo movebatur, indivisibilis erat, non successivus: & ideo in ipso instanti conceptionis mereri potuit. Quidam autem dicunt, quod in ipso instanti conceptionis non meruit quantum ad usum virtutum; sed solum habuit meritum in radice, scilicet in habitu charitatis, & aliarum virtutum, ex quibus dignus fuit gloria; sed quantum ad usum virtutum non meruit in ipso instanti, sed post ipsum instans. Et ad hoc moventur rationibus inductis in objiciendo. Sed prima opinio magis mihi placet, & secundum eam respondendum est ad argumenta in contrarium facta.

Ad primum ergo dicendum, quod esse est prius quam

quam agere natura, non tempore de necessitate.

Ad secundum dicendum, quod deliberatio, & consilium, ut dicit Philosophus, III. Ethic. cap. vi. non sunt de his quæ sunt ad finem, quando non est certum quæ expediant ad finem intentum. In ipsa autem intentione finis aliquis meretur: unde non exigitur deliberatio ad meritum, etiam in aliis hominibus, quantum ad appetitum finis. Et præterea in Christo non exigebatur deliberatio etiam quantum ad ea quæ sunt ad finem, quia de his certus erat.

Ad tertium dicendum, quod illud quod Christus habuit in primo instanti suæ conceptionis, scilicet meritum, & ab alio habuit, in quantum scilicet exigitur gratia, & a seipso habuit, in quantum meritum procedit ex libero arbitrio. Non enim semper necessarium est ut causa causarum præcedat tempore, sed quandoque sufficit quod præcedat natura.

Ad quartum dicendum, quod motus voluntatis in finem bonum, est sibi naturalis: unde in primo instanti creationis suæ potest habere motum in bonum finem, quia ad finem naturaliter desideratum appetendum non indigemus deliberatione; & in hoc potest esse meritum. Sed peccatum contingit ex hoc quod voluntas movetur in aliquid quod non competit fini naturaliter desiderato: unde oportet quod contingat ex falsa collatione illius ad finem: & ideo requiritur ad peccatum collatio ejus quod habet apparentem bonitatem ad id quod est per se bonum naturaliter desideratum. Unde in primo instanti creationis non potest mens peccare.

Ad quintum dicendum, quod Christus non habebat a sensibus acceptam scientiam, sed infusam; & ita habitus scientiæ perfectæ poterat esse etiam cum infirmitate organorum: & iterum dictum est, quod infirmitas corporis in ipso non refundebatur in mentem, sicut nec mentis gloria corporis infirmitatem tollebat: & ideo imperfectio organorum corporaliū, usum rationis non tollebat in ipso.

ARTICULUS IV.

Utrum Christus meruit sibi immortalitatem.

III. P. quæst. xix. art. 3.

1. **A**D quartum sic proceditur. Videtur quod Christus non meruit sibi immortalitatem corporis. Mereri enim est extranei, cui non debetur merces nisi per meritum; sicut & adoptari est extranei, cui non debetur hæreditas nisi per adoptionem. Sed Christus ad bona Patris, quæ sunt sua, non dicitur adoptari quasi extraneus. Ergo eadem ratione nec immortalitatem, vel aliquid hujusmodi meruit.

2. Præterea. Præmium est dignius merito. Sed bonus motus animæ Christi quo merebatur, est dignior quolibet corporali. Ergo non merebatur immortalitatem corporis.

3. Præterea. Christus non erat debitor mortis: quia non habebat peccatum, quod mortis debitores facit. Ergo cum nullus mereatur illud malum evitare cuius non est debitor, videtur quod ipse immortalitatem non meruit.

Sed contra est quod in littera dicitur, quod claritas corporis est præmium humiliationis. Sed immortalitas corporis ad claritatem corporis pertinet. Ergo etiam immortalitatem meruit.

Præterea. Bona gloriæ nulla creatura habet sine merito. Sed immortalitas pertinet ad gloriam. Ergo ipsam Christus meruit.

QUÆSTIUNCULA II.

1. **U**lterius. Videtur quod impassibilitatem animæ Christus non meruerit. Id enim quod nobis est naturale, non meremur. Sed anima secundum suam naturam est impassibilis. Ergo impassibilitatem non meruit.

2. Præterea. Omne quod inest alicui per accidens, ex hoc ipso quod accidens removetur, ei non inest. Sed anima patitur, sicut & movetur per accidens, scilicet per corpus. Ergo ex hoc ipso quod separatur a corpore, fit impassibilis. Sed Christus non meruit animam a corpore separari: quia meritum mortis peccatum est, ut dicitur Rom. vi. Ergo non meruit impassibilitatem animæ.

3. Præterea. Impassibilitas animæ pertinet ad beatitudinem animæ, sicut impassibilitas corporis ad beatitudinem corporis. Sed anima Christi a principio fuit beata. Ergo impassibilitatem animæ non meruit.

Sed contra. Anima Christi post resurrectionem fuit impassibilis. Sed ante fuit passibilis. Ergo sicut gloriam resurrectionis, ita & animæ impassibilitatem meruit.

Præterea. Animæ damnatorum sunt passibiles, quia impassibilitatem non meruerunt. Ergo cum anima Christi non fuerit passibilis post resurrectionem, videtur quod impassibilitatem meruerit.

QUÆSTIUNCULA III.

1. **U**lterius. Videtur quod non meruit exaltationem. Quia ex hoc ipso quod humana natura assumpta fuit, exaltata est, & nomen Divinitatis sibi debetur. Sed assumptionem non meruit, ut supra dist. iv. dictum est. Ergo nec exaltationem.

2. Præterea. Nomen quod est super omne nomen, est nomen in quo flechitur omne genu. Sed hoc est nomen *Jesus*, ut dicitur Philip. II. Cum ergo hoc nomen non meruerit, sed ante conceptionem sibi impositum fuerit; videtur quod non meruerit nomen quod est super omne nomen.

3. Si dicatur, quod meruit quantum ad manifestationem; contra. Hoc etiam ante manifestum erat: unde demones ante eam confessi fuerunt, & pueri, & Propheta prædixerunt. Ergo hoc ipse non meruit.

4. Præterea. Meritum ordinatur ad præmium. Sed facere aliquid propter æstimationem hominum, pertinet ad vanam gloriam, quæ in ipso non fuit. Ergo exaltationem quantum ad manifestationem hominum non meruit.

Sed contra Luc. xiv. II. *Qui se humiliat, exaltabitur.* Sed Christus se humiliavit. Ergo exaltari meruit.

Præterea. Ipse fecit se dignum tali exaltatione, quæ est in manifestatione ad homines per ea quæ gessit. Ergo meruit ipse hanc exaltationem.

QUÆSTIUNCULA IV.

1. **U**lterius. Videtur quod etiam præmium substantiale animæ, scilicet fruitionem divinam, ipse meruit. Majoris enim meriti majus est præmium. Sed meritum Christi fuit majus omnium sanctorum meritis. Ergo & major fuit merces quam meruit. Nihil autem majus cadit sub merito quam fruitio Dei, quam sancti merentur. Ergo ipse etiam meruit ipsam.

Præ-

2. Præterea. Gloriosius est aliquid per seipsum habere quam ab alio habere omnia. Sed quod quis meretur, quodammodo habet per seipsum. Cum igitur Christus fruitionem divinam gloriosissime habuerit, videtur quod eam meruerit.

3. Præterea. Secundum illos qui ponunt Angelos in solis naturalibus creatos, simul in eis fuit meritum, & præmium. Sed nihil prohibet Christum meruisse fruitionem divinam, nisi quia ab initio suæ conceptionis eam habuit. Ergo videtur quod in ipso instanti suæ conceptionis mereri potuerit ut simul in eo esset meritum, & præmium.

Sed contra. Nullus meretur secundum quod est comprehensor. Sed Christus quantum ad fruitionem erat comprehensor. Ergo numquam fruitionem meruit.

Præterea. Ex hoc ipso quod intellectus ejus erat Deo conjunctus in persona, sibi debebatur fruitio, sed unionem non meruit. Ergo nec fruitionem.

SOLUTIO I.

Respondeo dicendum ad primam quæstionem, quod, sicut prædictum est, meritum secundum se est operatio ejus qui justitiam patitur, secundum quam facit suum id quod sibi reddendum est. Non autem datur aliquid alicui qui habet illud eo modo quo habet, nec aliquis facit suum quod suum est eo modo quo suum est: unde ad meritum, secundum quod Theologi de ipso loquuntur, in ordine ad ea quæ sunt bona simpliciter, quatuor requiruntur quantum ad id quod aliquis mereri dicitur. Primum est quod illud sit de pertinentibus ad beatitudinem. Secundum est quod illud sit non habitum quod per meritum acquiritur reddendum justitia mediante. Tertium est quod illud sit non debitum quod merendo quis sibi debitum facit. Quartum quod id quod quis mereri dicitur, sequatur ad minus ordine naturæ ad ipsum meritum: & ideo gratia quæ est merendi principium, & alia naturalia quæ exiguntur ad meritum, sub merito non cadunt. Hæc autem quatuor in Christi immortalitate inveniuntur. Quia est de his quæ pertinent ad beatitudinem corporis. Item non fuit ab eo semper habitum, quia a principio mortale corpus assumpsit. Item non fuit sibi debitum ratione naturæ, quamvis esset sibi debitum ratione personæ. Item immortalitas non exigitur ad merendum. Et propter hoc immortalitatem meruit.

Ad primum ergo dicendum, quod quamvis immortalitas, & omnia alia bona quæ sunt in potestate Patris, essent in potestate Filii quantum ad divinam personam, non tamen ratione humanæ naturæ: unde nos merendo facimus nobis debitum de eo quod non erat debitum neque naturæ, neque personæ; Christus autem fecit merendo debitum naturæ de non debito naturæ, quamvis esset debitum personæ. Nec est simile de adoptione: quia adoptio respicit personam, sicut & filiatio; meritum autem in operatione consistit, quæ variatur secundum varietatem naturæ, ut prius dictum est.

Ad secundum dicendum, quod quamvis actus mentis, quo Christus merebatur, sit simpliciter melius quam immortalitas corporis; tamen illa est melior quantum ad statum, in quantum scilicet pertinet ad statum beatitudinis; actus vero mentis, secundum quod in eo consistit meritum, pertinet ad statum viatoris. Vel dicendum, quod hoc habet veritatem in præmio substantiali animæ, & non in aliis.

Ad tertium dicendum, quod Christus quamvis non haberet necessitatem moriendi ex peccato, habebat tamen ex principiis naturalibus, ut supra dist. xvi. quæst. I. art. 2. dictum est: & ideo humanæ naturæ in Christo immortalitas non erat debita. Vel dicendum, quod privatio culpæ quamvis auferat meritum mortis, non tamen dat immortalitatem, quia impossibile est mori, qualis est immortalitas quam meruit Christus; sicut patet in Adam quantum ad primum statum, in quo non erat prædicta immortalitas.

SOLUTIO II.

Ad secundam quæstionem dicendum, quod anima dupliciter dicitur passibilis. Uno modo secundum justitiam divinam, sicut patitur in inferno ab igne corporali; & hic est communis animæ, & omni spiritui creato in suis tantum naturalibus considerato. Alio modo dicitur anima passibilis secundum naturam: & hoc vel per accidens, ex passione corporis, ut supra (dist. xv. quæst. II. art. 3.) dictum est, quod læsio corporis ad animam pertingit quodammodo, in quantum est forma ejus; vel per operationem propriam; sive illa sit communis animæ & corpori, sicut in delectationibus, & tristitiis, quæ sunt secundum partem sensitivam; sive sit propria ipsi animæ, sicut in delectationibus, & tristitiis intellectivæ partis. Quia autem anima secundum suam naturam est forma corporis, formæ autem est ut sit materiæ proportionata; ideo in ipsa natura animæ, etiam sine corpore existentis, est ut sit nata pati ad passionem corporis, quamvis non patiatu actū sine corpore quantum ad illas passiones quæ naturaliter ei inesse possunt vel ex corpore, vel cum corpore. Hæc autem aptitudo non tollitur per id per quod natura per gratiam reformatur: quamvis enim homo reformetur quantum ad actus personales per gratiam, non tamen reformatur quantum ad naturam nisi per gloriam, quæ omnes defectus naturæ tollit: cujus signum est quod reformati per gratiam, in actu naturali defectum patiuntur, quia in originali peccato generant. Unde oportet quod istam aptitudinem naturalem ab anima habitus gloriæ tollat, per quem anima perficitur non solum in potentiis quantum ad actus personales; sed in quantum est natura quædam: unde ex ipsa glorificata in corpus gloria transfunditur. Per habitum etiam gloriæ excluditur, & tristitia intellectivæ partis, & iterum possibilitas peccandi, per quam est possibilitas ad passionem ex justitia divina. Unde constat quod impassibilitas animæ ad gloriam pertinet; & quod Christus gloriam animæ, in quantum est natura corporis, non habuit a principio suæ conceptionis, quia corpus passibile fuit; quamvis haberet animam gloriosam quantum ad operationes, quibus Deo fruebatur. Ideo sicut meruit immortalitatem corporis, ita etiam meruit impassibilitatem animæ.

Ad primum ergo dicendum, quod anima secundum suam naturam est impassibilis, ut pati non possit, quantum ad passiones proprie dictas, de quibus loquimur, sine corpore; est tamen secundum naturam suam passibilis, id est potens pati has passiones in corpore, & per corpus. Unde hæc determinatio per naturam potest determinare passibilitatem vel quantum ad potentiam, & sic falsa est propositio; vel quantum ad actum, & sic vera est, quia passibile est potens pati.

Ad secundum dicendum, quod quamvis per accidens inesset animæ passio, non tamen per accidens ap-

ap-

aptitudo ad patiendum simul cum corpore: & ideo quamvis ea separata a corpore, tollatur passio secundum actum, non tamen tollitur aptitudo patiendi. Unde si iterum corpori uniretur, non faceret conjunctum sibi corpus impassibile, sed in eo per accidens pateretur, sicut & prius, nisi quando glorificata est: tunc enim si corpori uniretur, corpus impassibile facit.

Ad tertium dicendum, quod impassibilitas anime pertinet ad beatitudinem anime, in quantum natura, & forma corporis: & talem beatitudinem anima Christi non habuit a principio sue conceptionis, sed beatitudinem que consistit in actu fruitionis.

SOLUTIO III.

Ad tertiam questionem dicendum, quod, sicut dicit Philosophus in I. Ethic. cap. xiv. in felicitate aliquid invenitur essentialiter ipsius, sicut virtutes que faciunt operationem perfectam; aliquid autem quod facit ad bene esse felicitatis, sicut divitiarum, & amici, & huiusmodi. Similiter dico, quod aliqua sunt que sunt de substantia beatitudinis, sicut dotes anime, & corporis; aliquid autem quod est de bene esse ipsius, sicut manifestatio beatitudinis ad alios, in quo etiam gloria consistit, quia gloria est clara cum laude notitia. (1) Glossa Rom. ult. (a) sicut etiam Philosophus dicit (loc. cit.) quod de bene esse ipsius felicitatis est ut felix etiam post mortem vivat in memoriis hominum. Quia (2) ergo in Christo debuit esse completissima beatitudo, ideo non solum in seipso beatificatum est, sed ad perfectionem sue beatitudinis etiam sua beatitudo aliis ostensa fuit: & secundum hoc dicitur exaltationem meruisse: que quidem exaltatio in tribus consistit: scilicet in notitia cordis, secundum quod dicitur accepisse nomen super omne nomen, quia nomen de re notitiam facit; item in reverentia corporis, quantum ad genuflexionem: item in confessione oris; & hoc est quod dicit Apostolus Philip. 11. 11. Et omnis lingua confiteatur quia Dominus Jesus Christus in gloria est Dei Patris.

Ad primum ergo dicendum, quod quamvis fuerit exaltatus ab initio sue conceptionis, non tamen sua exaltatio fuit tunc manifesta: & res in sacra Scriptura tunc fieri dicitur, quando innotescit.

Ad secundum dicendum quod nomen super omne nomen dicitur esse vel quantum ad id a quo imponitur; & sic est nomen Jesus, vel Christus, quia utrumque (3) imponitur ex unione humane nature ad divinam: quia secundum hoc unctus dicitur quod Deo est unitus, & secundum hoc etiam a peccatis salvos facere potest: vel quantum ad id cui nomen imponitur; & sic hoc nomen Deus est super omne nomen, quia imponitur sibi secundum divinam naturam. Et hec omnia quamvis fuerint in eo secundum rei veritatem a principio conceptionis, non tamen erant in notitia hominum.

Ad tertium dicendum, quod ante resurrectionem erat quidem manifesta Christi exaltatio non omnibus, sed paucis; & quibusdam etiam non per certitudinem, sed per quamdam conjecturam, sicut demonibus, & aliquibus Judaeis: sed post resurrectionem suam altitudo (4) illius toti mundo innotuit per certitudinem fidei.

(1) Nicolai addit ut dicit. (2) Al. deest ergo. (3) Al. exponitur. (4) Al. omittitur illius. Ex Edit. P. Nicol. (a) Super illud nimirum vers. 17. Cui honor, & gloria, ubi Beda ex Augustino idem habet, quod ex Lib. III. contra Maximinum cap. x111. desumptum est.

Ad quartum dicendum, quod meritorium non fit propter premium, nisi ad quod ordinatur principaliter; hoc autem est illud quod est de substantia beatitudinis. Unde etiam quamvis honor civilis sit quo premiatur virtus civilis; tamen civis propter illum honorem non operatur virtutis opera, sed propter bonum ipsius virtutis.

SOLUTIO IV.

Ad quartam questionem dicendum, quod gloria anime consistit in hoc quod anima ipsi Deo uniretur per visionem; & amorem: & quia posterior unio presupponit priorem; sicut hoc quod Deus est in sanctis per gratiam, presupponit hoc quod in omnibus est per essentiam, presentiam, & potentiam; ideo eadem ratione unio que est in persona, que est ultima, & completissima, presupponit omnem aliam unionem ad Deum: unde ex hoc ipso quod anima Christi erat Deo in persona conjuncta, debebatur sibi fruitionis unio; & non per operationem aliquam, ei facta debita: & ideo quia meritorium consistit in operatione que facit nobis aliquid debitum, Christus fruitionem non meruit. Secus autem est de gloria corporis: quia gloria corporis non consistit in unione ad Deum: unde sine ea corpus Divinitati unitum esse potuit; & fuit dispensative propter opus redemptionis implendum. Et propter hoc fruitionem, in qua consistit gloria anime, Christus semper habuit, & ipsam non meruit, sicut meruit gloriam corporis.

Ad primum ergo dicendum, quod hoc quod Christus sibi beatitudinem que est in fruitione, non meruit, non fuit ex insufficientia meriti, sed ex perfectione merentis.

Ad secundum dicendum quod Christus magis habuit ex seipso quod ex unione habuit quam aliquis habeat id quod ex operatione acquirit, quia habuit illud naturaliter; & ideo etiam gloriosius habuit fruitionem quam aliquis alius.

Ad tertium dicendum, quod secundum illam opinionem, Angeli non semper habuerunt beatitudinem, nec iterum aliquid erat in eis unde eis deberetur: & ideo mereri potuerunt simul quando acceperunt gratiam, ut in II. Lib. dist. v. quest. 11. art. 2. dictum est. Non est autem ita de Christo, qui semper beatus secundum animam fuit, & cui ex ipsa unione debebatur gloria.

ARTICULUS V.

Utrum Christus meruerit sibi per passionem.

III. P. quest. xx. art. 2.

Ad quintum sic proceditur. Videtur quod Christus per passionem non meruerit sibi. Mereri enim est aliquid sibi debitum facere. Sed qui sibi semel aliquid debitum fecit, puta emendo, non ulterius emit illud. Ergo & qui meruit aliquid semel, ulterius non potest mereri illud. Sed Christus ab instanti conceptionis meruit sibi ea que dicta sunt. Ergo per passionem nihil sibi meruit.

2. Præterea. Meritum facit vel de non debito debitum, vel de debito magis debitum. Sed ea que Christus

Christus meruit, non fuerunt sibi magis debita per passionem quam ante: quia per primum meritum fuerunt sibi facta sufficienter debita. Ergo per passionem sibi Christus nihil meruit.

3. Præterea. Passio in Corpore Christi fuit. Sed meritum non est nisi in anima. Ergo per passionem Christus nihil sibi meruit.

4. Præterea. Meriti principium est in nobis: quia voluntarium est cuius principium est intra, ut dicitur in III. Ethic. cap. iv. Sed principium passionis non est in patiente, sed in agente. Ergo Christus per passionem non meruit.

5. Præterea. Omne meritum consistit in charitate. Sed pati passionem laudabiliter, non est opus charitatis, sed patientiæ, vel fortitudinis. Ergo Christus per passionem non meruit.

Sed contra est quod dicitur in littera, quod passio claritatis est meritum.

Præterea. Actibus virtutum meremur. Sed Christus est passus ex maxima charitate: Joan. xv. 13. Majorem hac dilectionem nemo habet. Ergo ipse per suam passionem meruit.

Præterea. Passio sua major fuit aliorum sanctorum passionibus, ut supra distinct. xv. q. 2. art. 3. questunc. 3. dictum est. Sed alii sancti suis passionibus meruerunt. Ergo & Christus per suam passionem meruit.

SOLUTIO.

Respondeo dicendum, quod mereri, sicut dictum est, est facere aliquid sibi debitum. Hoc autem contingit tribus modis. Uno modo quando aliquis facit de non debito debitum, sicut aliquis primo motu charitatis meretur vitam æternam, faciens eam debitam sibi, que prius ei debita non erat. Alio modo quod erat minus debitum faciendo sibi magis debitum; quod contingit in eo in quo charitas augetur. Tertio contingit, quando aliquid quod est uno modo debitum sibi, facit alio modo debitum sibi; sicut puer baptizatus, cui debetur gloria æterna ex habitu gratiæ in baptismo infusæ, quando usum liberi arbitrii habere incipit, facit sibi debitam eam ex actu. Primo igitur modo Christus meruit in primo instanti sue conceptionis claritatem corporis; que quidem non erat ei debita neque ex conditione nature in se considerata, neque consequentur ex necessitate unionis, sicut gloria fruitionis, ut dictum est. Secundo autem modo Christus mereri non potuit, quia charitas non est augmentata in Christo. Tertio modo meruit in omnibus actibus suis post primum instans sue conceptionis: quia fecit sibi debitum aliquibus actibus quod prius ex aliis actibus debebatur. Actus autem quo quis meretur, est ille cuius agens est dominus, ut supra dictum est, & qui est proportionatus mercedi. Est autem homo dominus suorum actuum per voluntatem; quam quia charitas perficit in ordine ad finem ultimum, ideo actum fini proportionatum facit, scilicet beatitudini, que proprie merces est nostrorum meritorum; & ideo omnis actus voluntarius charitate informatus, est meritorius. Cum igitur Christus passionem suam voluntarie sustinuerit (oblatus enim est quia ipse voluit, Isai. LIII.) & voluntas ista charitate fuerit informata, non est dubium quod per suam passionem meruerit.

Ad primum ergo dicendum, quod emptio est principaliter propter habendam rem que emitur: &

(1) Forte deest bene, vel bonum, ubi dicitur.

ideo postquam semel emptæ est, ulterius non emitur: sed actio qua quis meretur, non est principaliter propter premium consequendum, sed propter bonum charitatis. Unde homo habens charitatem etiam operaretur, si nulla retributio sequeretur: unde etiam postquam meruit aliquid, operatur, & id quod sibi primo uno modo debebatur, postea alio modo sibi debetur.

Ad secundum dicendum, quod quod non oportet quod faciat sibi magis debitum, quia hoc est secundum intensionem charitatis, que est radix merendi; sed facit sibi pluribus modis debitum.

Ad tertium dicendum, quod quamvis passio sit in corpore, tamen voluntas accipiens passionem fuit in anima.

Ad quartum dicendum, quod passio in quantum passio non est meritoria, quia sic principium ejus est extra; sed est meritoria, in quantum est acceptata per voluntatem: sic enim est voluntaria, & principium ejus est intra. Accipitur autem passio a voluntate dupliciter: vel sicut voluntarium absolute, sicut in Christo, qui se voluntarie obtulit passioni, ut nostræ redemptionis opus expleretur: vel sicut voluntarium mixtum, sicut quando aliquis etsi velle non pati, tamen magis vult sustinere passionem quam aliquid contra Deum faciat.

Ad quintum dicendum, quod quamvis meritum sit in charitate sicut in radice, non tamen meretur sola charitate, sed etiam aliis virtutibus, in quantum earum actus sunt a charitate imperati.

ARTICULUS VI.

Utrum Christus potuerit nobis mereri.

III. P. quest. xix. art. 3.

Ad sextum sic proceditur. Videtur quod Christus nobis mereri non potuit. Sicut enim laus requirit voluntarium, ita & meritum. Sed propter hoc quod laus requirit voluntarium in laudato, ideo unus non laudatur propter actum alterius. Ergo similiter nec unus alteri mereri potest; & sic Christus nihil nobis meruit.

2. Præterea. Ezech. xviii. 4. dicitur: Anima que peccaverit, ipsa morietur. Ergo eadem ratione anima que (1) operatur, ipsa præmiabitur; & ita videtur quod Christus nobis mereri non potuit.

3. Præterea. Christus non meruit secundum quod Deus, sed secundum quod homo habens charitatem. Sed unus habens charitatem non meretur alteri nisi ex congruo, quod non est per se loquendo meritum. Ergo &c.

Sed contra. Christus, secundum quod homo, est caput nostrum. Ergo nobis aliquid infuit. Sed non nisi meritorie. Ergo Christus nobis aliquid meruit. Præterea. Nullus pervenit ad gloriam sine merito. Sed pueri baptizati perveniunt ad gloriam. Ergo eum non perveniunt per meritum proprium, perveniunt per meritum Christi; & ita Christus nobis aliquid meruit.

QUÆSTIUNCULA II.

1. Ulterius. Videtur quod non meruit nobis janua apertionem. Quia Enoch, & Elias ante Christi incarnationem in paradysum introierunt. Ergo ante Christum janua erat aperta.

Præ-

(1) Forte deest bene, vel bonum, ubi dicitur.